

anders wanladen vertrekken zouden, willen laten dienen, dat U Wel Edele Hoogachtb. twee schepen voor den Souratschen handel toerijkende, dog de avance op de zuyker niet groot genoeg oordeelen om dien handel voor de Compagnie als voordeelig aan te sien, ten waare de inkoop-prijzen vermindert wierden.

Fol. 1307v-1308v.

(Naar aanleiding hiervan vroeg de gouverneur-generaal of de hoeveelheid te verhandelen suiker beperkt moest worden [fol. 1309] evenredig aan de vraag, of dat de prijs verlaagd diende te worden, dan wel dat kwantiteit en prijs gehandhaafd moesten blijven, totdat Heren XVII een besluit hadden genomen. In het laatste geval zou de Hoge Regering haar oordeel opschorten. De gouverneur-generaal hield evenwel vast aan zijn advies om de prijs te verlagen en de kwantiteit te beperken, temeer omdat de prijs van rijst veel lager was dan bij het indienen van zijn advies en het niet van de Compagnie gevergd kon worden dat zij de huur, die de eigenaars van de suikermolens successievelijk hadden verhoogd, zou betalen. De overige leden meenden dat men niet bang hoefde te zijn, dat de jaarlijkse leverantie voor een geregelde verzending geheel voldaan zou worden. In het advies van Jeremias van Riemsdijk [fol. 1310] en Reynier de Klerk wordt die op 8.000.000 lb begroot, in dat van de gouverneur-generaal op 9.000.000 lb, zolang de retoursschepen extra nodig hebben als onderzwaarte. Als slechts de twee eerste soorten worden geaccepteerd, worden deze hoeveelheden zeker niet overschreden. Uit een opgave van de gouverneur-generaal bleek dat in 1761 de hele leverantie, inclusief die van Java en Cheribon, 8.273.454 lb, en in 1762 slechts 6.928.841 lb bedroeg. Bij een normale afzet en ook bij een rijke oogst tussendoor zal er niet teveel suiker zijn. De suikerhandel bevordert door de afzet van rijst, opium en andere consumptiegoederen onder de arbeiders de inkomsten uit pachten. De leden van de Hoge Regering menen dat, als het systeem wordt veranderd, de kolonie niet alleen in verval zal raken, maar ook het belang van de Compagnie zal worden geschaad. [fol. 1311] Als men minder suiker naar de Westerkwartieren verscheept, zal de concurrentie van de vreemde naties toenemen, doordat deze uit China en Bengalen naar Surat, Perzië en de Rode Zee zullen gaan verschepen. Dat dient men niet toe te staan, want de toestand voor de Westerkwartieren wordt er nog slechter door. De gouverneur-generaal stemde hiermee in, uitgezonderd de prijsvermindering en regulering van de inkoop. Dit zijn de overwegingen om de suikerhandel van de vraag te laten afhangen, zolang er na aftrek van kosten een matige winst op wordt behaald. [fol. 1312] Die wordt nog groter als men de verkoop in Japan met slechts een winst van $1\frac{3}{4}$ % en die in Bengalen met een verlies $2\frac{1}{3}$ % buiten beschouwing laat. De laatste werd veroorzaakt door een uitzonderlijk goede oogst en daardoor grote inkoop. Het is geen nadeel, want op baar zilver en specie wordt jaarlijks verlies geleden. In Japan verkoopt men suiker om politieke redenen; daar gaat het om winst te maken op staafkoper. Na rijp beraad is op deze gronden besloten de instructies van Heren XVII over de suikerhandel af te wachten en geen verandering in de inkoop en prijs door te voeren, maar voort te gaan volgens het besluit van 4 december 1759. [fol. 1313] Er wordt nauw op toegezien dat slechts goede eerste en tweede soort wordt aangenomen. De gouverneur-generaal blijft evenwel bij zijn mening in zijn advies, maar keurt acceptatie van derde soort nu af, daar ze noch noodzakelijk, noch voordelig is voor de Compagnie. De beslissing van Heren XVII wordt afgewacht. Men hoopt op een gunstig antwoord, omdat het belang van de Compagnie, zowel als van de kolonie in het geding is. Wegens het belang van de zaak was men wat wijdeloopig. Uit de brief van 17 oktober 1761 is gebleken dat de memorie van de directeuren van de Franse compagnie in antwoord op de bezwaren van Heren XVII in afschrift naar Malakka, [fol. 1314] Bengalen, Coromandel en Ceylon is gezonden om deze met argumenten en bewijzen daarvan te weerleggen. Helaas is uit de kantoren nog geen antwoord ontvangen. Om Heren XVII toch gegevens te leveren om de Fransen van repiek te dienen heeft de gouverneur-generaal hun beweringen vergeleken met stukken beschikbaar in Batavia en ze zoveel mogelijk weerlegd. Dit stuk is met de bewijzen bijgesloten, alsmede een notitie waarin de oud-directeur van Bengalen Adriaan Bisdom de beweringen betreffende dat kantoor